

JULIAN KAMIŃSKI
Akademia Rolnicza w Krakowie

OPINIA
O PRZEDMIOTACH
BIOCHEMICZNO-FIZJOLOGICZNO-ŻYWIENIOWYCH
REALIZOWANYCH W AKTUALNIE OBOWIĄZUJĄCYCH
PLANACH I PROGRAMACH STUDIÓW NA WYDZIAŁACH
ZOOTECHNICZNYCH

Spośród 9 planów i programów studiów kierunku „zootechnika” 7 wydziałów wprowadziło od roku 1992 dwustopniowe studia zootechniczne: inżynierskie i magisterskie. Jedynie w Akademiach Rolniczych w Krakowie i w Lublinie realizowane są jednolite pięcioletnie plany studiów magisterskich, z tym że w lubelskim planie studiów zootechnicznych mówi się o kształceniu również na poziomie inżynierskim, jednakże nie dokonano jak na razie wyraźnego podziału pomiędzy tymi dwoma stopniami kształcenia.

We wszystkich planach studiów starano się wyodrębnić tzw. bloki kształcenia podstawowego obejmujące 6, 7 bądź 8 semestrów. Na wydziałach, które realizują studia dwustopniowe, trwające 7 lub 8 semestrów, bloki odpowiadają kształceniu na poziomie inżynierskim.

Łączny wymiar zajęć dydaktycznych dla kierunku „zootechnika” obejmujący całość studiów inżynierskich i magisterskich nie przekracza w analizowanych planach 3200–3400 godzin, z tym że dwie trzecie tych godzin przeznaczonych jest na studia inżynierskie. Drastyczne, ale konieczne odchudzenie planów studiów o ponad jedną czwartą godzin dydaktycznych, oprócz niewątpliwych, korzystnych dla studentów, skutków w postaci zmniejszenia tygodniowego obciążenia godzinowego zajęć, spowodowało również dramatyczną redukcję godzin w bloku kształcenia ogólnego (języki obce, wychowanie fizyczne, przedmioty humanistyczne). Redukcja godzin nie ominęła również niektórych przedmiotów kierunkowych i specjalistycznych. Rady wydziałów zootechnicznych dokonując radykalnych cięć godzinowych w przedmiotach zootechnicznych tylko w niewielkim procencie lub w ogóle nie obniżyły godzin przypadających na blok przedmiotów agrotechnicznych. Niestety, nie wszystkie rady wydziałów rolniczych odpłaciły się wzajemnością. Niektóre z nich zredukowały przedmioty zootechniczne (żywnienie, fizjologia, hodowla szczegółowa) w swoich planach i programach studiów zubożając wiedzę ogólnorolniczą studentów wydziałów rolniczych, które w takich przypadkach powinny się nazywać wydziałami agrotechnicznymi.

Na tle jakże poważnych ograniczeń godzinowych, jakich w ostatnich dwóch latach dokonano w planach studiów na kierunku „zootechnika”, takie dyscypliny, jak biochemia, fizjologia i żywienie zwierząt wyszły z tej reformy obronną ręką.

Należą się w tym miejscu wydziałowym zespołom autorskim nowo opracowanych planów i programów studiów słowa uznania, iż doceniły ważkość tych przedmiotów w ogólnym i specjalistycznym wykształceniu absolwentów wydziałów zootechnicznych.

*Biochemia z biofizyką w aktualnych planach
i programach wydziałów zootechnicznych*

Tabela 1

Wyszczególnienie, wydziały	Biochemia		Biofizyka	
	Semestry	Liczba godzin	Semestry	Liczba godzin
AR Kraków	III i IV	90	IX elektyw	30
ART Olsztyn	II i III	105	I	30
AR Poznań	II	75	—	—
AR Wrocław	II i III	105	I	45
AR Lublin	IV	60	III	45
ATR Bydgoszcz	II	75	I	45
SGGW Warszawa	III	75	—	—
AR Szczecin	II	75	—	—
WSP-R Siedlce	III	75	I	30

*Fizjologia zwierząt z endokrynologią
w aktualnych programach wydziałów zootechnicznych*

Tabela 2

Wyszczególnienie, wydziały	Fizjologia zwierząt		Endokrynologia	
	Semestry	Liczba godz.	Semestry	Liczba godz.
AR Kraków	IV i V	105	V	30
ART Olsztyn	III i IV	120	—	—
AR Poznań	III	75	—	—
AR Wrocław	II i III	105	—	—
AR Lublin	II i III	120	—	—
ATR Bydgoszcz	III i IV	126	—	—
SGGW Warszawa	III i IV	105	—	—
AR Szczecin	III i IV	105	—	—
WSP-R Siedlce	IV	75	—	—

Z zestawionych w tabeli 1 liczby godzin przeznaczonych na biochemię w poszczególnych planach studiów wynika, że 75 godzin to jest to minimum czasu, jaki jest potrzebny na zrealizowanie obowiązującego kwantum wiedzy z tego przedmiotu. W przypadku fizjologii zwierząt (tabela 2) za minimum należałoby uznać 105 godzin, w czasie których powinno się wyłożyć szczegółowy program wiedzy z tego przedmiotu. Endokrynologia jest specjalnością wykładaną jedynie na Wydziale Zootechnicznym AR w Krakowie.

Rozstrzygnięcia wymaga pokrewny biochemii przedmiot, jakim jest biofizyka. W planach studiów czterech wydziałów jest ona dla studentów obligatoryjna (tabela

1), trzy wydziały zrezygnowały z tego przedmiotu (Warszawa, Poznań, Szczecin), natomiast na wydziale zootechnicznym w Krakowie biofizyka jest wśród przedmiotów do wyboru. Należy żywić nadzieję, że w przygotowywanym przez ekspertów MEN minimum programowym dla kierunku „zootechnika” sprawa ta zostanie wyjaśniona.

Szerszego omówienia wymaga specjalistyczny przedmiot żywienie zwierząt i gospodarka paszowa. Na spotkaniu kierowników katedr żywienia w listopadzie ubiegłego roku padła propozycja, aby ten zbiorczy przedmiot rozdzielić na dwa: fizjologiczne podstawy żywienia zwierząt i gospodarkę paszową lub zasady żywienia zwierząt i technologię produkcji pasz. Takiego podziału na dwa odrębne przedmioty już dokonały rady wydziałów zootechnicznych w Krakowie i Lublinie. Zaakceptowano również limit godzin przypadający na te dwa przedmioty w liczbie 150 godzin na wydziałach zootechnicznych i 75 godzin na wydziałach weterynaryjnych. Natomiast wszyscy przedstawiciele katedr żywienia negatywnie ocenili drastyczną redukcję godzin, jakiej dokonano na niektórych wydziałach rolniczych (Kraków, Lublin, Wrocław) z zakresu przedmiotu żywienie zwierząt i paszoznawstwo, postulując jako minimum 75 godzin dla realizacji tego przedmiotu na wydziałach rolniczych.

Zauważono wiele nieprawidłowości w sekwencji ocenianych przedmiotów w niektórych planach studiów. Na przykład biofizyka figuruje na pierwszym względnie drugim semestrze studiów, biochemia rozpoczyna się z reguły od semestru drugiego względnie trzeciego i na nim się kończy (tabela 1). Od tej prawidłowości odbiegają dwa wydziały: krakowski i lubelski, które kończą ten przedmiot na czwartym semestrze. Zajęcia z biochemii następują po zaliczeniu fizjologii zwierząt przez studentów, a przecież powinno być odwrotnie.

Przedmiot żywienie zwierząt i gospodarka paszowa we wszystkich planach studiów jest właściwie umiejscowiony, a rozpoczęcie zajęć następuje bądź po zaliczeniu przez studentów biochemii i fizjologii, bądź to przedmioty te biegną równolegle z żywieniem, tak jak w przypadku krakowskiego planu i programu studiów. Przedmiot ten (przedmioty) wykładany jest na IV i V semestrze z wyjątkiem Poznania, gdzie rozpoczęcie zajęć zaplanowano w semestrze III (tabela 3).

Tak jak już wcześniej wspomniano, opiniowane przedmioty mieszczą się w planach bloku podstawowego i stanowią integralną część tzw. minimum programowego, do którego realizacji będą zobligowane wszystkie wydziały zootechniczne w Polsce.

Omawiane przedmioty pod zmienionymi często tytułami umieszczone są również w planach studiów magisterskich jako specjalistyczne. Ich planowanie i realizacja zależą tylko i wyłącznie od rad wydziału, dlatego nie przeprowadzono ich oceny.

*Podstawy żywienia zwierząt i gospodarka paszowa w aktualnych planach
i programach wydziałów zootechnicznych*

Tabela 3

Uczelnia		Zootechniczny	Rolniczy	Weterynaryjny	Ekonomika rolnictwa
Wydziały					
SGGW	Semestr	IV-V	V	V	IV
	Liczba godzin	135	60	60	75
AR Lublin	Semestr	IV i V	IV	IV i V	—
	Liczba godzin	225	75 (45)	90	—
WSP-R Siedlce	Semestr	IV, V, VIII	IV i VII	—	—
	Liczba godzin	161	120	—	—
ART Olsztyn	Semestr	IV i V	III i IV	V i VI	—
	Liczba godzin	160 Nowy program 95	75	90	—
AR Szczecin	Semestr	IV, V, VIII-IX	IV	—	—
	Liczba godzin	90 + 120 specjalizacja	60	—	—
ATR Bydgoszcz	Semestr	IV, V	IV	—	—
	Liczba godzin	165	60	—	—
AR Poznań	Semestr	III i IV	IV	—	—
	Liczba godzin	120	75	—	—
AR Wrocław	Semestr	IV, V	V	V	V
	Liczba godzin	180	45	75	45
AR Kraków	Semestr	IV i V	III	—	—
	Liczba godzin	180	30	—	—